

נוהל לאישור רכישת והחזקת רכב אשכול בהטבת מס

1. מטרת הנוהל:

רכב אשכול הינו מוצר תיירותי מיוחד המיועד לתיירי חוץ המעוניינים בסיור אישי המותאם לצרכיהם, וכן לסיורים לקבוצות קטנות, כאשר הסיור מלווה ומודרך על ידי מורה דרך מוסמך המשמש גם כנהג.

על מנת לרכוש ולהפעיל רכב אשכול, הרכב צריך לעמוד בכל דרישות הרישוי לרכב מסוגו, ונהג הרכב צריך להיות מורה דרך מוסמך בעל רישיון נהיגה ברכב ציבורי.

ניתן לרכוש רכב אשכול במס מופחת, על פי הסדר מיוחד שנקבע על ידי רשויות המס בשיתוף עם משרד התיירות, הסדר שמעוגן ב-"צו תעריף המכס". הטבת המס ניתנת כתמריץ לעידוד התיירות הנכנסת במגזר זה בהיותה מקור חשוב להכנסת מטבע זר למדינה, וזאת בתנאי שרכב האשכול מופעל לצורך הסעת סיורים מודרכים לתיירים מחו"ל, ובאופן מרבי.

מטרתו של הנוהל לאישור רכישת והחזקת רכב אשכול בהטבת מס (להלן – "הנוהל") להסדיר ולפרט כיצד ניתן לרכוש רכב אשכול במס מופחת, ומהם הצעדים הנדרשים על מנת לשמור על הטבת המס משנה לשנה.

2. הגדרות:

"**הוועדה**" או "**וועדת רכב אשכול**" - וועדה שמינה מנכ"ל משרד התיירות מכוח סעיף 1(ג3)(3) לכללים נוספים (ישראלים) בפרק 87 לתוספת הראשונה לצו תעריף המכס¹, שתפקידה להתוות את מדיניות המשרד בנוגע למתן הטבת מס לרכב אשכול ולפקח על קיום התנאים לקבלת ההטבה ושמירתה משנה לשנה, כאמור בנוהל זה.

"**הטבת מס**" או "**מס מופחת**" – הנחה במס קניה על הרכב, בשיעור כפי שייקבע על ידי רשויות המס בצו תעריף המכס.

"**הממונה**" – עובד המשרד שמונה על ידי מנכ"ל המשרד על פי נוהל זה.

"**המפקח**" – המפקח על התעבורה במשרד התחבורה, כמוגדר בסעיף 1 לפקודת התעבורה (נוסח חדש).

"**המשרד**" – משרד התיירות.

"**יום עבודה**" - יום סיור לתיירי חוץ, הכולל הדרכה בפועל על ידי מורה דרך שמשכו לא פחות מ- **4 שעות**. יום סיור והדרכה הנמשך פחות מ- **4 שעות** וכולל הדרכה בפועל על ידי מורה דרך יוכר כ- 1/2 יום עבודה. העברה של קבוצת תיירים (טרנספר) משדה התעופה למלון ו/או מהמלון לשדה התעופה על ידי מורה הדרך שהדריך את הקבוצה בזמן ביקורה בארץ, תיחשב 1/2 יום עבודה. יודגש כי יום עבודה אינו כולל הדרכת טיולי תיירות פנים לישראלים והסעות אחרות שלא לפי נוהל זה.

¹ צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקון מס' 19 והוראת שעה מס' 14), התשע"ו-2015, ק"ת- שיעורי מק"ח 1769

"משרד להסעות" – תאגיד העוסק במתן שירות של הסעת סיור ברכב סיור, ברכב מדברי או באוטובוס, כאמור בצו הפיקוח.

"צו הפיקוח" - צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעת סיור, הסעה מיוחדת והשכרת רכב), התשמ"ה-1985.

"צו תעריף המכס" – צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין, כפי שמתפרסם, על תיקוניו, על ידי שר האוצר ברשומות.

"רישיון נהיגה ברכב ציבורי" – רישיון נהיגה דרגה D1 או D כאמור בתקנות 184 ו-185 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

"רכב אשכול" – רכב סיור, רכב מדברי או אוטובוס, המשמשים להסעת סיור של תיירי חוץ בשכר (או בתמורה אחרת) בליווי והדרכה של מורה דרך בעל רישיון כדן, כאמור בצו הפיקוח.

"תייר חוץ" – כהגדרתו בחוק שירותי תיירות, תשל"ו-1976.

3. עיקרי התנאים לקבלת רישיון לרכישת ולהפעלת רכב אשכול

קבלת אישור לרכישת רכב אשכול ודרכי הפעלתו יהיו כאמור בפקודת התעבורה (נוסח חדש), תקנות התעבורה התשכ"א-1961, וצו הפיקוח (להלן – "דיני התחבורה הנוגעים לרכב אשכול" או "דיני התחבורה"). עיקרי התנאים לרכישת והפעלת רכב אשכול מפורטים להלן:

3.1 הרכב:

3.1.1 רכב אשכול חייב לעמוד בכל דרישות הרישוי והרישיון לרכב להסעת סיור על פי דיני התחבורה.

3.1.2 רכב אשכול חייב להיות רשום ומופעל במסגרת "משרד להסעות", כמפורט בצו הפיקוח.

3.1.3 רכב אשכול יכול להיות בבעלות 2 סוגים של גורמים:

3.1.3.1 תאגיד שהינו משרד להסעות סיור

3.1.3.2 מורה דרך פרטי

העברת הבעלות או החזקה על רכב אשכול תהיה כאמור בדיני התחבורה.

3.1.4 הפעלת רכב אשכול תהיה כמפורט בצו הפיקוח, לרבות סימון הרכב כאמור בסעיפים 25-28 לצו הפיקוח, והפעלת הרכב לצורך הסעת סיור בלבד, כאמור בסעיף 29 לצו הפיקוח.

3.2 הנהג:

הנוהג ברכב אשכול חייב שיהיה:

3.2.1 בעל רישיון נהיגה תקף ברכב ציבורי.

3.2.2 מורה דרך מוסמך על פי דין ובעל רישיון בר תוקף, כאמור בתקנות שירותי תיירות (מורי דרך), התשכ"ז-1967.

4. התנאים לרכישת רכב אשכול ולהפעלתו בהטבת מס

ניתן, כאמור, לרכוש רכב אשכול במס מופחת, על פי הסדר מיוחד שנקבע על ידי רשויות המס בשיתוף עם משרד התיירות. להלן מפורטים התנאים לרכישת הרכב במס מופחת, על ידי מורה דרך או על ידי תאגיד, וכן התנאים הנדרשים על מנת לשמר את הטבת המס משנה לשנה.

4.1 תנאים לרכישת רכב אשכול בהטבת מס על ידי מורה דרך

4.1.1 הרכב עומד בכל דרישות הרישוי, הרישיון וההפעלה לרכב אשכול.

4.1.2 מורה הדרך המבקש לרכוש את הרכב (להלן – "המבקש") עומד בתנאים הבאים:

- 4.1.2.1 בעל רישיון נהיגה תקף ברכב ציבורי.
- 4.1.2.2 בעל רישיון הדרכה בר תוקף ממשרד התיירות בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה.
- 4.1.2.3 בעל רישיון הדרכה בשפה זרה אחת לפחות בנוסף לעברית ו/או ערבית, בתנאי ששפה זו הינה שפה נדרשת לענף התיירות, על פי קביעת המשרד.
- 4.1.2.4 עבודתו בהדרכת תיירי חוץ מהווה את עיסוקו העיקרי.
- 4.1.3 עמידה במכסת ימי עבודה של הנהג/הרכב :
- 4.1.3.1 לצורך רכישה ראשונה של רכב אשכול, או רכישה לאחר הפסקת בעלות על רכב אשכול לתקופה העולה על שנה – יש להוכיח כי המבקש עסק בפועל בהדרכת תיירי חוץ כמורה דרך מוסמך במהלך 3 מתוך 4 השנים האחרונות שלפני הגשת הבקשה, כשבכל אחת מ-3 השנים הללו, וכחובה בשנה שלפני הגשת הבקשה - עבד לפחות 120 ימי עבודה בשנה, או מספר ימים מינימלי אחר שייקבע על ידי וועדת רכב אשכול.
- 4.1.3.2 בהחלפת רכב אשכול - יש להוכיח לגבי הרכב הנמכר את מכסת ימי העבודה כאמור בסעיף 4.2.3 להלן, לגבי השנה הקלנדרית שלפני הגשת הבקשה.
- 4.1.4 מורה דרך שרכב האשכול שבבעלותו לא עמד בשנה מסוימת במכסת ימי העבודה כאמור בסעיף 4.2.3, לא יוכל לרכוש רכב אשכול בהטבת מס בשנה שלאחר מכן. מקרים חריגים יובאו לאישור בפני הוועדה.
- 4.1.5 מורה דרך שבבעלותו רכב אשכול, לא יוכל לרכוש רכב אשכול נוסף בהטבת מס.
- 4.1.6 הגשת בקשה לרכישת רכב אשכול בהטבת מס ובדיקתה :
- 4.1.6.1 ברכישה ראשונה של רכב אשכול, כאמור בסעיף 4.1.3.1, יש להגיש בקשה על גבי הטופס המצורף כנספח 1 לנוהל, בצירוף כל המסמכים הנדרשים.
- 4.1.6.2 בהחלפת רכב אשכול, כאמור בסעיף 4.1.3.2, יש להגיש בקשה על גבי הטופס המצורף כנספח 2 לנוהל, בצירוף כל המסמכים הנדרשים.
- 4.1.6.3 הבקשות יבדקו על ידי המשרד. חריגים יובאו לדיון בפני הוועדה.
- 4.2 התנאים לחידוש השנתי של הטבת המס לרכב אשכול בבעלות מורה דרך**
- רכב אשכול שנרכש בהטבת מס, חייב להוכיח כי שימש בפועל לייעודו מידי שנה, על מנת לשמר את הטבת המס, וזאת באמצעות הוכחת מספר ימי העבודה של הרכב (להלן - "מכסת ימי העבודה"). להלן מפורטים התנאים לחידוש הטבת המס :
- 4.2.1 הרכב עומד בכל דרישות הרישוי וההפעלה לרכב אשכול.
- 4.2.2 בעל הרכב המבקש חידוש הטבת המס (להלן - "מבקש החידוש") ממשיך לעמוד בכל התנאים המפורטים בסעיף 4.1.2.
- 4.2.3 הרכב שימש בפועל להפעלת סיורים מודרכים לתיירי חוץ לפחות 120 ימי עבודה במהלך השנה הקלנדרית שלפני הגשת בקשת החידוש, או מספר ימים מינימלי אחר שייקבע על ידי וועדת רכב אשכול.
- מורי דרך שעברו את גיל 67 יזכו להפחתה של 25% ממכסת הימים הנדרשת בכל הנוגע לרכב הקיים ברשותם.
- במקרה שמבקש החידוש החליף את רכב האשכול שבבעלותו בשנה הקלנדרית שלפני הגשת בקשת החידוש - ייבדקו מספר ימי העבודה הכוללים של הרכב שנמכר ושל הרכב שנקנה, יחסית לתקופה בה היו הרכבים בבעלותו של מבקש החידוש במהלך שנה זו.
- 4.2.4 הגשת בקשה לחידוש הטבת המס ובדיקתה :
- 4.2.4.1 בעל רכב אשכול המבקש חידוש הטבת המס לרכב שבבעלותו, יגיש לממונה בקשה על גבי הטופס המצורף כנספח 3 לנוהל. הבקשה תוגש עד ל-28 בפברואר בכל שנה, בצירוף כל המסמכים הנדרשים, לרבות נספח 6 לנוהל.

- 4.2.4.2 הבקשות יבדקו על ידי המשרד. חריגים יובאו לדיון בפני הוועדה.
- 4.2.4.3 במידה ולא תאושר הבקשה, תועבר הודעה על כך לרשויות המס.
- 4.2.4.4 לא הוגשה בקשה במועד, תישלל זכותו של בעל הרכב להטבת המס.
- 4.2.4.5 לאחר בדיקת הבקשות, יעביר משרד התיירות דיווח לרשויות המס על כל הרכבים שבקשת חידוש הטבת המס שהוגשה עבורם אושרה.

4.3 תנאים לרכישת רכב אשכול בהטבת מס על ידי תאגיד

- 4.3.1 הרכב עומד בכל דרישות הרישוי וההפעלה לרכב אשכול.
- 4.3.2 התאגיד הינו משרד להסעות בעל רישיון תקף, ועומד בכל דרישות צו הפיקוח.
- 4.3.3 עיקר עיסוקו של התאגיד הינו בהסעת תיירי חוץ.
- 4.3.4 התאגיד מפעיל את רכבי האשכול שברשותו אך ורק על ידי מורי דרך מוסמכים בעלי רישיון נהיגה ברכב ציבורי.
- 4.3.5 תאגיד שמעל 10% מרכבי האשכול בבעלותו לא עמדו בשנה מסוימת במכסת ימי העבודה הנדרשת כאמור בסעיף 4.4.3 להלן – לא יוכל לרכוש רכב אשכול בהטבת מס בשנה שלאחר מכן.
- 4.3.6 הגשת בקשה לרכישה ובדיקתה:
 - 4.3.6.1 תאגיד המבקש לרכוש רכב אשכול בהטבת מס, יגיש בקשה לממונה על גבי הטופס המצורף כנספח 4 לנוהל, בצירוף כל המסמכים הנדרשים.
 - 4.3.6.2 הבקשה תיבדק על ידי המשרד. חריגים יובאו לדיון בפני הוועדה.

4.4 התנאים לחידוש הטבת המס לרכב אשכול בבעלות תאגיד:

- 4.4.1 הרכב עומד בכל דרישות הרישוי וההפעלה לרכב אשכול.
- 4.4.2 התאגיד ממשיך לעמוד בכל התנאים המפורטים בסעיפים 4.3.2 ו-4.3.3 לעיל.
- 4.4.3 הרכב שימש בפועל להפעלת סיורים מודרכים לתיירי חוץ לפחות 160 ימי עבודה, במהלך השנה הקלנדרית שלפני הגשת בקשת החידוש, או מספר ימים מינימלי אחר שייקבע על ידי וועדת רכב אשכול. יודגש כי ספירת הימים הינה לכל רכב בנפרד ולא במצטבר לכל הרכבים שבבעלות התאגיד.
- במקרה שהרכב נקנה על ידי התאגיד בשנה הקלנדרית שלפני הגשת בקשת החידוש, ייבדקו מספר ימי העבודה של הרכב יחסית לתקופה בה היה הרכב בבעלותו של התאגיד במהלך שנה זו.
- 4.4.4 הגשת בקשה לחידוש הטבת המס ובדיקתה:
 - 4.4.4.1 תאגיד המבקש חידוש הטבת המס לרכב אשכול שבבעלותו, יגיש בקשה לממונה על גבי הטופס המצורף כנספח 5 לנוהל. הבקשה תוגש עד ל-28 בפברואר בכל שנה, בצירוף כל המסמכים הנדרשים, לרבות נספח 6 לנוהל.
 - 4.4.4.2 הבקשה תיבדק על ידי המשרד. חריגים יובאו לדיון בפני הוועדה.
 - 4.4.4.3 במידה שלא תאושר הבקשה לגבי רכב אחד או מס' רכבים, תועבר הודעה על כך לרשויות המס.
 - 4.4.4.4 לא הוגשה בקשה במועד, תישלל זכותו של התאגיד להטבת המס לרכבי האשכול שבבעלותו.
 - 4.4.4.5 לאחר בדיקת הבקשות, יעביר משרד התיירות דיווח לרשויות המס על כל הרכבים שבקשת חידוש הטבת המס שהוגשה עבורם אושרה.

5. וועדת רכב אשכול

- 5.1 וועדת רכב אשכול תמונה על ידי מנכ"ל משרד התיירות.
- 5.2 חברי הוועדה יהיו מקרב שלושת משרדי הממשלה המעורבים בנוהל, כמפורט להלן:

5.2.1 הממונה מטעם משרד התיירות - ישמש כיו"ר הוועדה

5.2.2 היועץ המשפטי של משרד התיירות, או נציגו - חבר

5.2.3 נציג משרד התחבורה - חבר

5.2.4 נציג רשות המסים – חבר

5.3 נציגי הלשכות המשפטיות של משרד התחבורה ורשות המיסים ישתתפו בדיוני הוועדה בהתאם לצורך.

5.4 לוועדה יוזמנו, לפי הצורך, משקיפים מקרב העוסקים בענף – נציגי ארגונים של מורי דרך בעלי רכב אשכול (לרבות אגודת אשכול), נציגי משרדים להסעות המפעילים רכבי אשכול, ונציגי ארגונים המייצגים את מורי הדרך (לרבות אגודת מורי הדרך בישראל, ארגון מורשת דרך ועוד). המשקיפים יוזמנו ע"י יו"ר הוועדה לדיוניה, לפי העניין.

5.5 לוועדה ימונה מרכז מבין עובדי המשרד.

5.6 הוועדה תתכנס מעת לעת, לפי הצורך, על פי זימון מאת יו"ר הוועדה.

5.7 סמכויות הוועדה ותפקידיה:

5.7.1 הוועדה תתווה את המדיניות בנוגע למתן הטבת המס לרכב אשכול, ותפקח על התנאים לקבלת ההטבה, כאמור בנוהל זה. במסגרת זו תקבע הוועדה, בין השאר, את מכסת הימים השנתית הנדרשת להפעלת רכב אשכול בבעלות פרטית ובעלות תאגיד לצורך קבלת הטבת המס, תוך התחשבות במצב התיירות הנכנסת לישראל, המצב הביטחוני במדינה, משברים בתיירות וכדומה.

5.7.2 הוועדה תטפל בבקשות חריגות למתן הטבת מס לרכב אשכול בבעלות יחידים ובעלות תאגידים, הן ברכישת הרכב והן לצורך המשך החזקתו משנה לשנה בהטבת מס, ככל הנדרש. בסמכות הוועדה לאשר מתן הטבת מס במקרים חריגים אשר אינם עומדים בתנאי נוהל זה, בהתקיים נסיבות מיוחדות אשר מצדיקות את מתן ההטבה, כגון - מחלות קשות, תאונות, כוח עליון, וכדומה. כמו כן, בסמכות הוועדה לא לאשר מתן הטבת מס לרכישת/החזקת רכב אשכול במקרים בהם קיים חשש לניצול לרעה של נוהל זה. נימוקי הוועדה במקרים אלו ירשמו.

6. רישום הסיוורים המופעלים ברכב אשכול

6.1 מורי דרך ותאגידים אשר בבעלותם רכב אשכול המופעל בהטבת מס, ינהלו רישום של הסיוורים המודרכים לתיירים מחו"ל שנערכו ברכב (להלן – "רשימת סיוורים"), על פי הפירוט הבא:

6.1.1 תאריך הסיוור

6.1.2 שעות יציאה וחזרה

6.1.3 שם הנהג

6.1.4 מסלול הסיוור

6.1.5 **מס' חשבונית.**

6.2 בתום כל שנה ימציאו מורי דרך ותאגידים המפעילים רכב אשכול בהטבת מס, אישור מרואה חשבון או יועץ מס (להלן - "אישור רואה חשבון/יועץ מס") המעיד כי בדק את רשימת הסיוורים שהוצגה בפניו ואת נכונותה על פי תקני הביקורת המקובלים, וכי הוא מאשר כי הרכב ביצע את מספר ימי העבודה המפורטים ברשימת הסיוורים בשנה/תקופה הרלוונטית בהתאם לנוהל זה, בנוסח המצורף **בנספח 6** לנוהל. תאגיד יצרף אישור רואה חשבון/יועץ מס בנפרד לגבי כל רכב אשכול שבבעלותו.

6.3 יודגש כי ניהול רשימת סיוורים והמצאת אישור רואה חשבון/יועץ מס, כמפורט בסעיף זה, הינם תנאי לקבלת הטבת המס ברכישת ואחזקת רכב אשכול, הן למורה דרך והן לתאגיד.

7. בדיקה ופיקוח

- 7.1 המשרד או רואה חשבון מטעמו, יהיו רשאים לבקש ולקבל הבהרות ומסמכים נוספים מבעלי ומפעילי רכב אשכול, ככל שיידרש לצורך הפעלת נוהל זה, למעט נתונים המהווים סודות מסחריים, אשר יוצגו במידת הצורך לבדיקה אך לא ימסרו לידי הבודקים.
- 7.2 המשרד או רואה חשבון מטעמו, יהיו רשאים לבצע בדיקות ככל שיידרש על מנת לאשר את האמור ברשימת הסיורים של מפעילי רכב אשכול, לרבות ספר הרכב, מספר הקילומטרים של הרכב, וחשבונות ודוחות הנדרשים לאימות מספר ימי העבודה. מפעילי רכב האשכול מתחייבים לשתף פעולה עם ביקורת זו.
- 7.3 היה ויתגלה כי נמסרו דיווחים שאינם אמת, או שמפעיל רכב אשכול לא ישתף פעולה עם פעולות הביקורת, כאמור לעיל, תבוטל זכאותו של מפעיל רכב האשכול להטבת המס.

8. הגשת בקשות

- 8.1 בקשות על פי נוהל זה יש להגיש בדואר אלקטרוני בלבד, על גבי הטפסים המצורפים כנספחים לנוהל כפי שמופיעים באתר המשרד בכתובת: www.tourism.gov.il.
- 8.2 הבקשות, בצירוף כל המסמכים הנדרשים, ישלחו למרכזת ועדת רכב אשכול, הגב' חמדה אליאב לדוא"ל: HemdaE@tourism.gov.il

9. שונות

- 9.1 בעלי רכב מדברי המעוניינים לקבל את הטבת מס, צריכים לעמוד בדרישות המפורטות בסעיף 1(גג)2 לכללים נוספים (ישראלים) בפרק 87 לתוספת הראשונה לצו תעריף המכס:
- "בעל הרכב הוא מורה דרך כמשמעותו בתקנות שירותי תיירות (מורי דרך), התשכ"ז-1967, ובעל רישיון נהיגה מדרגת D1 לפי תקנה 184 לתקנות התעבורה או דרגה D לפי תקנה 185 לתקנות התעבורה, או שלבעל הרכב ניתן רישיון למשרד להסעות לפי סעיפים 23 או 24 לצו הפיקוח".
- 9.2 החלטות הוועדה יפורסמו באתר משרד התיירות בכתובת: <https://www.gov.il/he/departments/general/eshkol-car>
- 9.3 לשאלות ופרטים נוספים ניתן לפנות למרכזת הוועדה, בטל: 6664346 - 02, או בדוא"ל לכתובת המפורטת בסעיף 8.2 לעיל.